

סדר ט"ו בשבט קהילת "אהל אברהם"

תשע"ו, 2016

אדמה

מילים: אהוד מנור

לחן: יאיר קלינגר

אדמה, אני קשובה לקולך.
אדמה, תמיד ולאן שאלך.
אדמה, השביל בו אסע הוא שבילך,
אימא אדמה.

אדמה, רגלי מהלכות יחפות.
אדמה, פנייך חמות ועוטפות.
אדמה, עיניים חומות בי צופות,
אימא אדמה.

**הן באתי ממך, מחיקך, אדמה,
ואת עתידה לשכך - אדמה
את כל כאבי, את לילותיי, את ימי,
עולם ומלואו לך מודה - אדמה
ואנו עצי השדה - אדמה
ממך ואלייך אם כל חי, אמצוני.**

**אדמה - נותנת פריה לכולם.
אדמה - טובה ותמימה לעולם.
אדמה - למדי נא את בנך האדם.
אימא אדמה.**

שעה ראשון:
בין אדם לעץ

אמר רבי אורי:

האדם דומה לעץ. רצונך לעמוד אצל עץ ולהביט בלי הרף איך הוא גדל וכמה כבר גדל? לא תראה כלום. אבל טפח אותו בכל זמן, חתוך את הפגום, הגן עליו מפני המזיקים, ויגדל בזמנו כך הוא האדם: אין צורך אלא להתגבר על המניעות, למען ישגה ויגיע לקומתו. אבל אין זה מן המידה לבדוק בכל שעה כמה כבר נתרבה.

מדברי רבי אורי מסטרליסק,

מתוך: "האור הגנוז" / מרטין בובר

ברוש

מילים: אהוד מנור
לחן: אריאל זילבר

ואני ראיתי ברוש
שניצב בתוך שדה מול פני השמש
בחמסין, בקרה
אל מול פני הסערה.

על צדו נטה הברוש
לא נשבר את צמרתו הרכין עד עשב.
והנה, מול הים
קם הברוש ירוק ורם.

הנה ברוש, לבדו
מול אש ומים.
הנה ברוש, לבדו
עד השמיים.
ברוש, לבדו איתן.
לו רק ניתן ואלמד
את דרכו של עץ אחד.

ואני כמו תינוק
שנשבר ולא יכול מול פני השמש.
בחמסין, בקרה
אל מול פני הסערה.

הנה ברוש, לבדו...

עץ האלון

שער שני:

עץ נושא

פרי

"וינע לבבו ולבב עמו כנוע עצי יער מפני רוח"...

אומרים לאילני מאכל: למה אין קולכם הולך?

אומרים: אין אנו צריכין, פירותינו מעידין עלינו.

אומרים לאילני סרק: למה קולכם הולך?

אומרים: הלואי גם כי נשמיע קולנו שנשמע ונראה.

אמר רב הונא:

לא מטעם הזה אלא אילני מאכל, על ידי שהם כבדים

בפירותיהם, לפיכך אין קולם הולך.

אילני סרק על ידי שהם רקים וקלים, לפיכך קולם הולך

בראשית רבה, טז יד

**עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר: "כי
עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם**

כתובות, קיב, ע"ב

עץ הרימון

מילים: יעקב אורלנד

לחן: ידידיה אדמון

עץ הרימון נתן ריחו
בין ים המלח ליריחו,
שב, חומתי, גדודך מנדוד,
שב, תמתי, דודך מדוד.

אוצרות אופיר וצרי גלעד,
רכב מצריים שללתי לך, בו
אלף הזמר אתלה לך מגן
מן היאור עד הירדן.

את כלולה מכל כלות,
את דגולה כנדגלות.
שתיים עינייך כשתיים יונים
וקול קולך פעמונים.

לך התרועות, לך הזרים,
לך כל שלטי הגיבורים,
מה לי חיל אלף ומה רבבה?
לבבי מת מאהבה.

שב אל הקשת, שב החץ,
שב הרימון אל ראש העץ,
לך ואלייך החיל יוחל,
בואי כלה, כי רד הליל.

עץ הרימון

אמרתי: "רגע,
סליחה, שלום."
ואת הפלחים
שמתו במקום.

ועד היום -
אם הוא לא הצטנן,
בתוך התפוז
ילד ישן.

קילפתי תפוז
מילים: נורית זרחי
לחן: יוני רכטר

קילפתי תפוז,
מצאתי בפנים -
כמו בתוך קן
ילד ישן.

הילד אמר:
"אתה עשית פה חור,
תקן את הפלח,
נושב עלי קור".

רבי חיים ויטל, ממקובלי צפת, מלמד אותנו כי אכילת פירות
בט"ו בשבט הינה כנגד שלוש מדרגות המתגלמות בעולם בו
אנו חיים: מדרגת עולם העשייה, מדרגת עולם היצירה
ומדרגת עולם הבריאה. כל מדרגה גבוהה וטהורה יותר מזו
הקודמת לה ולכל מדרגה הפירות המאפיינים שלה.

נאכל את פירות **עולם העשייה** הדורשים הגנה חיצונית,
שעטיפתם נזרקת: תפוז, אגוז ושקד:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, בורא פרי העץ

שער שלישי:

נטיעות

צל עץ תמר

מילים: אפריים וינשטיין

לחן: חיים קוברין

צל עץ תמר ואור ירח
ומנגינת כינור תקסים את הלב
עולה הצליל רועד בוקע
ממיתרים נשפך כאב
נגן כינור נגן שירך
מה רב החושך והשקט סביב
מנגינותיך ישכיחו את סיבלי

**נגן נגנה לקול צלילך מה נעים הוא החלום
נגן נגנה ישמע ירח את קולי שם במרום
הוי למה למה בשפתייך הקסמתני
ליבי כבשת ועזבתני
אוהב כואב וסובל**

**נדם כינור
נחבא ירח
ובדממה הד מנגינה
עוד נשמע
על מה ולמה אל יודע
על מה עולם אכזר ורע
מערפילי עפר תופיע
דמות אהובה תווי פנים מוכרים
כינור ישמיע
שי זיכרונות כה נעימים**

פירות המדרגה התיכונה, מדרגת עולם היצירה, דורשים יכולת ליצירה ממשית, שהרי עולם היצירה חייב ליצר חיים חדשים. כסמל לדרגת עולם היצירה נאכל פירות להם גרעיני זרע, גרעינים יוצרי חיים: תמר, זית ותפוח.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, בורא פרי העץ:

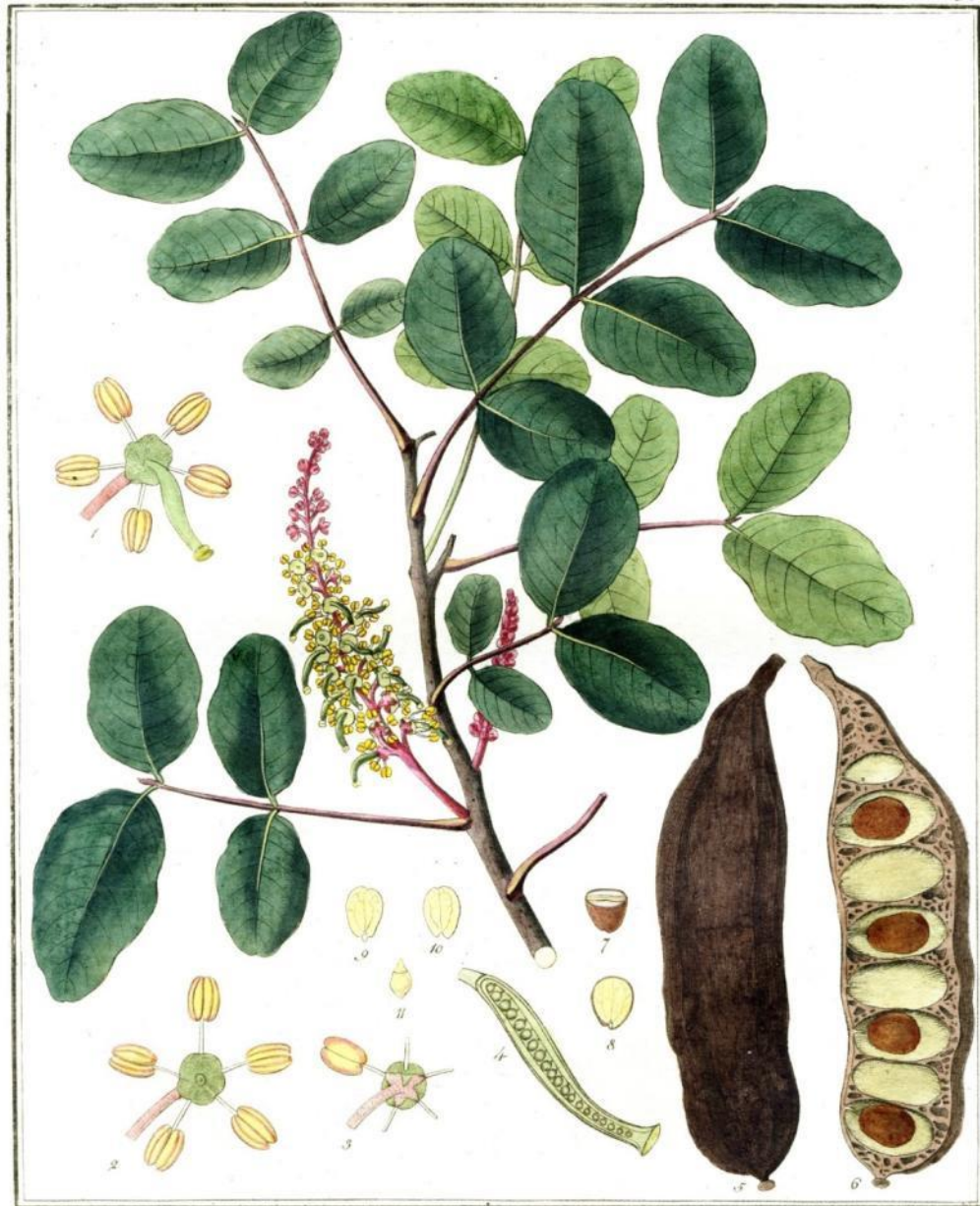

**חוני המעגל פעם היה מהלך בדרך, ראה אדם אחד שהוא
נוטע חרוב. אמר לו: זה לכמה שנים טוען פירות? אמר לו:
לשבעים שנה. אמר לו: כלום ברי לך שתחיה שבעים שנה
ותאכל ממנו? אמר לו: אני מצאתי את העולם בחרובים.
כשם שנטעו אבותיי לי- כך אטע אני לבני.
(עפ"י תענית כ"ג ע"א)**

חרוב

Ceratonia Siliqua.

שער רביעי:

שאר רוח

(וריה)

דבר אלי בפרחים

מילים: אורי אסף

לחן: דובי זלצר

בחורף הגשם דפק על הגג
אמרה כי לבן הוא צבעה האהוב
ליד אז הגיש לה - בלב היה חג
צרור נרקיסים ריחני ורטוב
צחקה - נערי החביב
עוד נשוב נדבר באביב

דבר אלי בפרחים, אהובי
דבר אלי בפרחים

אביב בא, ביקשה אביבית להיות
הוריקו שדות במרחב ובניר
הביא לה זרים זהבי חרציות
אך היא כבר ציפתה ליום קיץ בהיר
את פרחי התבל לי אסוף
נתראה עת אביב יחלוף

דבר אלי בפרחים, אהובי
דבר אלי בפרחים

יום קיץ לוחט והוא בביתו
יבש כל שדה פרח בר לא שרד
לפתע בפתח עמדה לקראתו
ביקשה זר פרחים, לו רק פרח אחד
איך ייתן והכל כבר יבש
אבל היא עוד חזרה לבקש

דבר אלי בפרחים, אהובי
דבר אלי בפרחים

תא חזי (=בוא וראה) אין העולם מתקיים אלא על הריח, ומריח הזה נודע ריח אחר, כי בשעה שיוצא השבת, והנפש יתרה מסתלקת, ונשארים נפש ורוח של האדם מפורדים ועצובים, בא הריח הזה, מתקרבים על ידו זה אל זה ושמחים.

ועל כן צריך הרוח אחר הרוח, לקבל את הריח, כיון שמתקבל הריח מתקרבים זה אל זה ושמחים. כעין זה הוא, ריח של הקרבן, שבריח הזה מתקרבים הכל יחד... ושמחים...

זוהר צו קפז

הדס

Myrtus communis.

F. Guimpot fecit

**המדרגה העליונה פירות עולם הבריאה, הינם כאלו
המסמלים לנו עולם שאינו נפסד ואינו מתכלה, שאין בו דבר
מתבזבז. פירות אלו נאכלים כמות שהם: תאנים, חרובים
וענבים.**

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, בורא פרי העץ:

במקום ברכת המזון

חכמינו זכרם לברכה שאלו מה היה עץ הדעת שממנו אכלו אדם וחוה.

ארבעה רבנים הציעו ארבע תשובות -
ר' מאיר אומר: חטים היו [...]]
ר' יהודה בר' אילעאי אמר ענבים היו [...]]
ר' אבא דעכו אמר אתרוג היה [...]]
ר' יוסי אומר תאנים היו (בראשית רבה יט)

**ניקח בידינו פרוסת לחם או מאפה העשוי מחטה, נטעם
ונאמר:**

**באכלנו את הלחם בטבעיות ובנינוחות, אנו זוכרים את אלה
שלחמם לחם צר ובצער הם בוצעים אותו לבני ביתם.
באכלנו את הלחם אנו מביעים מחויבות לפעול למיגור העוני
ולתיקון הפערים בחברה הישראלית.**

**ניקח בידינו צימוקים או יין ענבים, נטעם (או נלגום) ונאמר:
בטעמנו את פרי הגפן, אנו אומרים שכשם שקנוקנות הגפן
משתרגות ואוחזות את הנקרה על דרכן ואינן מרפות, כך
שומה עלינו לחבק ולאמץ את החולים, הקשישים, הפגועים
והתשושים שבחברתנו ולא להרפות מהם.**

ניקח בידינו **תאנה**, נטעם ממנה ונאמר:
"וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד כי פי ה'
דָּבָר" (מיכה ד, ד)
באכלנו את פרי התאנה, אנחנו מזכירים לעצמנו את
המחויבות שלנו לאפשר לכל אדם לחיות בהשקט בביתו
ולהתפרנס בכבוד ממעשה ידיו ואת החובה שלנו להתקומם
נגד אלה הפוגעים בביתם, באדמותיהם וברכושם של בני
אדם.

ניקח בידינו פרי עץ הדר המסמל את ה**אתרוג**, נטעם ממנו
ונאמר:

פרי עץ הדר מסמל אדם שיש בו תורה ויש בו מעשים טובים
(ע"פ ויקרא רבה ל, יב).

באוכלנו את פרי עץ ההדר, אנחנו מזכירים לעצמנו שלא
המדרש הוא העיקר אלא המעשה (אבות א, יז), ושלא די
להאמין בצדק, אלא יש לפעול בנחישות להשגתו.
ברוך אתה ה' חונן פרי הדעת.

**באוכלנו מן המאכלים שאותם זיהו חז"ל עם פרי עץ הדעת,
אנו זוכרים את טוב הבריאה, את יופיה ואת שלמותה, אנו
זוכרים שהאדם, באשר הוא אדם הנו נזר הבריאה.
ומזכירים לעצמנו שתפקידנו לשמור על האדמה לעבדה
ולשמרה ולהפוך את ארצנו לברכה לכל יושביה ואוהביה.**

ברוך אתה ה' חונן פרי הדעת.

אנשים טובים **מילים ולחן: נעמי שמר**

**תפקחו את העיניים, תסתכלו סביב
פה ושם נגמר החורף ונכנס אביב
בשדה ליד הדרך יש כבר דגניות
אל תגידו לי שכל זה לא יכול להיות**

**אנשים טובים באמצע הדרך
אנשים טובים מאוד
אנשים טובים יודעים את הדרך
ואיתם אפשר לצעוד**

**איש אחד קנה לי ספר בן מאה שנה
איש אחר בנה כינור שיש בו מנגינה
ואישה טובה אחרת לי נתנה את שמה
ומאז אני בדרך שרה במקומה**

**אנשים טובים באמצע הדרך
אנשים טובים מאוד
אנשים טובים יודעים את הדרך
ואיתם אפשר לצעוד**

**איש אחד יבנה לי גשר כדי לחצות נהר
איש אחר יצמיח יער במורדות ההר
ואישה טובה אחרת, אם יהיה קשה
רק תצביע אל האופק ותבטיח ש -**

אנשים טובים ...

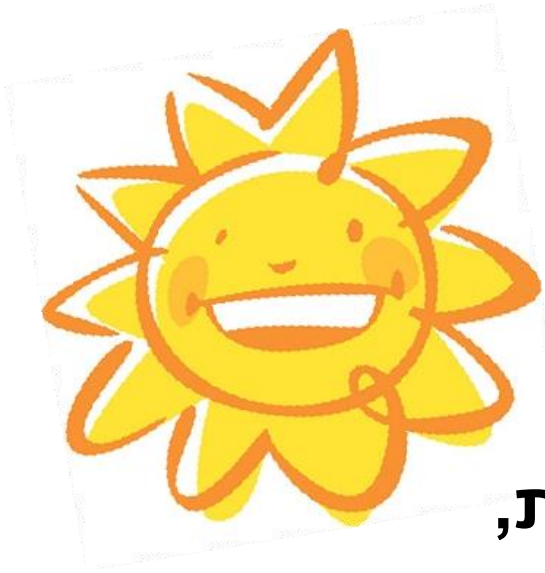

**וממש כמו צמחי הבר הבוודדים
הם עוצרים תמיד את החולות הנוודדים
הרקיע מתבהר, וכבר אפשר לראות
אנשים על אם הדרך מחכים לאות**

**אנשים טובים באמצע הדרך
אנשים טובים מאוד
אנשים טובים יודעים את הדרך
ואיתם אפשר לצעוד**

הארץ משוועת
הגיעה עת לטעת,
כל אחד ייקח לו עץ
באתים נצא חוצץ.

ט"ו בשבט הגיע...

השקדייה פורחת
מילים: ישראל דושמן
לחן: מנשה רבינא

השקדייה פורחת
ושמש פז זורחת,
ציפורים מראש כל גג
מבשרות את בוא החג.

ט"ו בשבט הגיע
חג לאילנות.
ט"ו בשבט הגיע
חג לאילנות.

שירת העשבים

מילים: נעמי שמר ורבי נחמן מברסלב

לחן: נעמי שמר

וכשהלב
מן השירה מתמלא
ומשתוקק
אל ארץ ישראל
אור גדול
אזי נמשך והולך
מקדושתה של הארץ
עליו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון
של הלב.

כמה יפה
כמה יפה ונאה
כששומעים השירה
שלהם
טוב מאוד
להתפלל ביניהם
ובשמחה לעבוד
את השם
ומשירת העשבים
מתמלא הלב
ומשתוקק

דע לך
שכל רועה ורועה
יש לו ניגון מיוחד
משלו
דע לך
שכל עשב ועשב
יש לו שירה מיוחדת
משלו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון
של רועה

